

Natuurlijk Lonnekermeer

Nieuwsbrief voor grondeigenaren, ondernemers, bewoners, omwonenden en projectpartners over het natuurherstel in het Natura 2000-gebied Lonnekermeer

#5

juni 2018

Samen economisch sterker, met de kracht van de natuur

De komende jaren werken we samen aan het behoud en herstel van kwetsbare natuur en realiseren we nieuwe kansen voor de economie. Dat is geen luxe, maar pure noodzaak. De natuur heeft te lijden onder effecten van industrie, verkeer en landbouw, terwijl nieuwe economische ontwikkelingen worden beperkt om de natuur niet verder te belasten. Bewoners, belangenorganisaties en overheid hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van het leefgebied van dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst. Met maatwerk maken we de natuur veerkrachtig en weerbaar tegen invloeden van buiten, waardoor weer nieuwe economische kansen ontstaan. Tegelijkertijd pakken we de oorzaken van de schadelijke effecten bij de bron aan. De maatregelen kunnen effect hebben op de gronden in de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden. Samen met de grondeigenaren zorgen we voor een passende oplossing voor hun toekomst.

Ondertussen...

Ineens spoot het voorjaar de grond uit... In hoog tempo kleurde de wereld eerst groen om daarna in een veelvoud van kleuren te veranderen. Overall is nieuw leven zichtbaar. Vogels broeden op allerlei plekken. Ook in het Lonnekermeer, waar het verder rustig is. De herstelmaatregelen in het Natura 2000-gebied zijn namelijk nog niet gestart. Waarom niet, leg ik u graag uit.

Na de terinzagelegging - van 19 december tot en met 29 januari - van de definitieve besluiten en de zogeheten Nota van Antwoord, zijn enkele indieners van zienswijzen in beroep gegaan. Hierdoor zijn de verleende vergunningen voor de uitvoering nog niet onherroepelijk. De verwachting is dat de Raad van State binnen een jaar uitspraak doet. In afwachting hiervan bekijken we met welke werkzaamheden we kunnen starten.

Eind mei hebben we in het Lonnekermeer gefilmd. Landschap Overijssel maakt een serie over de Natura 2000-gebieden die zij in eigendom heeft en waar ze het natuurherstel coördineert en economische ontwikkelruimte creëert. Het Lonnekermeer trapt deze reeks af. Het filmpje laat zien wat er allemaal in het Lonnekermeer leeft, groeit en bloeit, wat er te beleven en te ontdekken valt én wat er door Natura 2000 in de toekomst gaat veranderen.

Via de nieuwsbrief *Natuurlijk Lonnekermeer* en via overijssel.nl/lonnekermeer en landschapoverijssel.nl/lonnekermeer, houden we u de komende tijd op de hoogte. Heeft u vragen of suggesties, dan beantwoord ik die graag. U kunt mij hiervoor mailen via ronald.krabbenbos@landschapoverijssel.nl.

Met vriendelijke groet,

Ronald Krabbenbos
projectleider Natura 2000/PAS Lonnekermeer

Stand van zaken gecoördineerde vergunningenprocedure

Landschap Overijssel heeft in opdracht van provincie Overijssel een inrichtingsplan opgesteld voor het Natura 2000-gebied Lonnekermeer. Dit plan is op 4 april 2017 door Gedeputeerde Staten goedgekeurd.

Terinzageleggingen

De (ontwerp)-besluiten voor de benodigde vergunningen om het plan te kunnen uitvoeren, hebben gezamenlijk ter inzage gelegen:

- Ontwerp-besluiten gecoördineerde vergunningen: van 12 september tot en met 23 oktober 2017. In deze periode zijn vier zienswijzen ingediend.
- Besluiten gecoördineerde vergunningen, inclusief bijlagen en Nota van Antwoord: van 19 december

2017 tot en met 29 januari 2018.

- Ontwerp-besluiten ontgrondingsvergunning: van 21 november 2017 tot en met 2 januari 2018. Hierop is één zienswijze ingediend.
- Besluit ontgrondingsvergunning, inclusief bijlagen en Nota van Antwoord: van 20 februari tot en met 2 april 2018.

De zienswijzen zijn samengevat en beantwoord in een Nota van Antwoord.

Beroepen

Drie indieners van zienswijzen hebben de terinzagelegging van de definitieve besluiten benut om ook

beroep aan te tekenen. Hun beroepen worden behandeld door de Raad van State, onafhankelijk adviseur van de regering over wetgeving en bestuur en de hoogste algemene bestuursrechter van Nederland. De Raad van State heeft aangegeven binnen een jaar uitspraak te doen.

Uitvoering

Vooruitlopend op de uitspraak van de Raad van State verwacht Landschap Overijssel op korte termijn een begin te maken met de uitvoering van het inrichtingsplan. Het gaat om maatregelen waarop de beroepsgronden niet zijn gericht en die geen effect hebben op de eigendommen van de indieners.

Presentatie Natuur- en Milieuraad Hengelo

Op 12 april verzorgden projectleider Ronald Krabbenbos en ecooloog Jacob van der Weele van het projectteam Natura 2000/PAS Lonnekermeer op uitnodiging van de Natuur- en Milieuraad Hengelo een presentatie. Circa zestig belangstellenden stelden in de bibliotheek Hengelo

stad allerlei vragen, onder andere over de effecten van de herstelmaatregelen op de omgeving en over de werking van de grondwaterhuishouding in het Lonnekermeer. Ronald Krabbenbos: 'Aan dit soort avonden werken we heel graag mee.' Lachend: 'Er is duidelijk behoefte aan. We stonden op dezelfde tijd als Herman van Veen in de schouwburg naast ons. En onze zaal stroomde net zo hard vol!'

Even voorstellen: Alexander van der Elst

Sinds 3 april versterkt een nieuwe terreinbeheerder de gelederen bij Landschap Overijssel. Wie is hij en wat is zijn eerste indruk van het Lonnekermeer?

'Mijn naam is Alexander van der Elst. Ik ga Harry Koster opvolgen, als terreinbeheerder in Zuidoost-Twente. Hiervoor heb ik elf jaar bij Staatsbosbeheer gewerkt. Samen met Harry bezoek ik de komende maanden alle natuurterreinen die ik ga beheren en maak ik overall kennis. In het Lonnekermeer vielen me meteen die prachtige hooimaatjes op! Ik ben benieuwd wat ik nog meer ga ontdekken. In augustus ga ik echt van start!'

De nieuwsbrief Natuurlijk Lonnekermeer is een uitgave van

Opruimen 'niet geëxplodeerde explosieven'

Vooronderzoek in de zomer van 2017 bracht al verschillende locaties in het Lonnekermeer aan het licht waar zich zeer waarschijnlijk 'niet gesprongen conventionele explosieven' (CE) uit de Tweede Wereldoorlog bevinden. Een potentieel gevaarlijke situatie voor de aannemer die straks aan het werk gaat; oude bommen en munitie in de grond kunnen immers ongecontroleerde ontploffingen veroorzaken. Nader veldonderzoek heeft nu duidelijk gemaakt om welke plekken het precies gaat, om welke soorten en hoeveelheden CE en hoe diep ze liggen.

Loopgraven

Luchtfoto's uit 1944 wezen al eerder stellingen, kraters en twee oude loopgraven aan, nabij de toen-

malige Vliegveldweg en het Hartjesbosch. Deze 'verdachte locaties' bevinden zich precies in het gebied waar de ecologische verbindingzone tussen de nieuwe natuur op het terrein van de voormalige Vliegbasis Twente en het Lonnekermeer moet komen. Oppervlakedetectie heeft duidelijk gemaakt dat hier geallieerde brisantbommen en Duitse munitie, antitank-, hand- en geweergranaten in de bodem zitten, circa twee meter onder maaiveld (de maximale diepte van de oude loopgraaf). Alle gevonden explosieven worden de komende tijd veilig verwijderd.

Cultuurhistorie Lonnekermeer

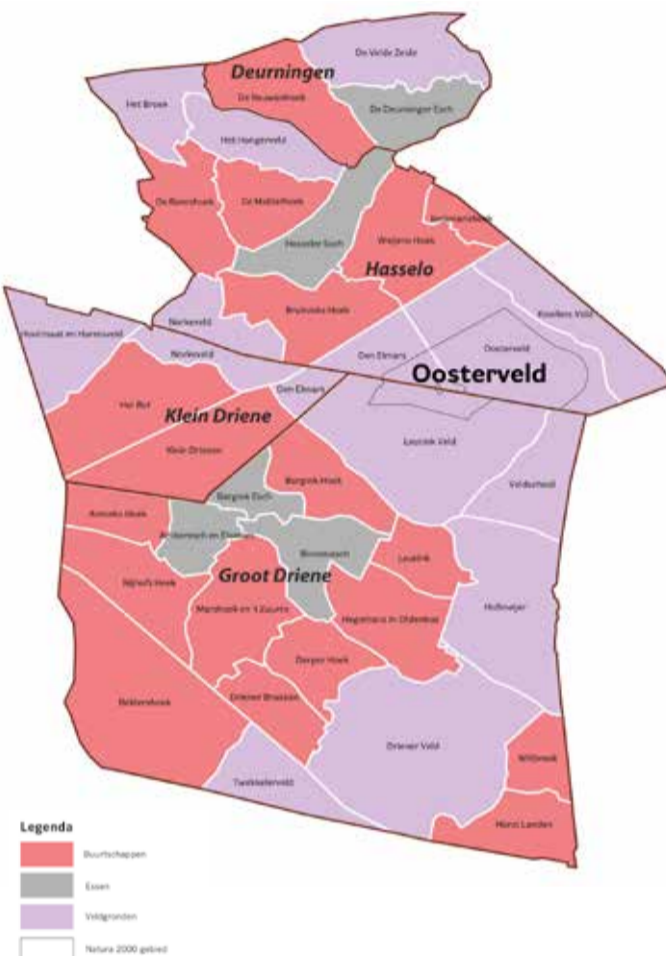
Landschapshistoricus Shera van den Wittenboer onderzocht dit voorjaar de 'cultuurhistorische gelaagdheid' van het Lonnekermeer. 'Ik noem het ook wel de landschapsbiografie van een gebied. Wat in het Lonnekermeer echt bijzonder is, is dat bepaalde oude delen van het gebied nog volledig intact zijn. Je hebt wel meer plekken in Overijssel waar nog zó veel lagen te vinden te zijn, maar bijna nooit zo goed bewaard. De meren, waar het gebied zijn huidige naam aan dankt, liggen er pas anderhalve eeuw. Daarvoor stond het bekend als het Oosterveld.

Prehistorie

Het Lonnekermeer ligt precies op de grens tussen de stuwwal van Oldenzaal en het bekken van Hengelo. Vanaf de prehistorie tot aan de middeleeuwen bestond het gebied vooral uit loofbos. In het noordoostelijk deel is het aardkundige landschap, dat bestaat uit natte laagten en hogere dekzandruggen, nog vrijwel ongerept. In de laagten komt kwelwater uit de stuwwal naar boven.

800 - 1850

De mens drukt vanaf het begin van de middeleeuwen een steeds groter stempel op het landschap. In het loofbos kapt men bomen. De boomweiden die ontstaan, worden gebruikt voor het vee of om plaggen te steken. Halverwege de middeleeuwen raken de gronden uitgeput en ontstaan er heide- en natte veldgronden. Grond wordt steeds schaarser, waardoor overal in Twente marken ontstaan. Buurtschappen spreken onderling grenzen af, waarbinnen de markebewoners hun vee mogen weiden. Dwars door het Lonnekermeer loopt zo'n (verdwenen) markegrens. Op twee plekken liggen er replica's van de oude grensstenen. De boeren nemen stukjes land in gebruik die verder weg liggen van de essen en waar kalkrijk kwelwater omhoog komt. Ze isoleren de vruchtbare vloeiveiden met wallen en houden het water met een systeem van sloten en schotten in het gebied. Deze 'hooijlandjes' krijgen vaak de namen van hun eigenaren. In het noordoosten van het gebied zijn karresporen gevonden wat betekent dat hier een oude 'weg' of route liep.

1850 - nu

Vanaf 1850 verandert er snel heel veel in het Lonnekermeer. Het grote en het kleine Lonnekermeer en het Gibraltarven zijn eind negentiende-eeuwse zandafgravingen. Het zand was nodig om ongelijkvloerse kruisingen te maken tussen de spoorlijn Hengelo-Oldenzaal en de aanwezige autowegen. Otto Stork, de initiatiefnemer achter deze werkzaamheden, koopt het gebied en laat er een buiten met een zomerverblijf bouwen: landgoed Oosterhof. Hij laat tuinen en weiden aanleggen en in een later stadium ook een productiebos met Douglassparren. De zichtlijnen vanuit het landhuis liepen door tot in dit bos. Omdat het gebied nog steeds nat was, werden er rabatten gemaakt: een systeem van greppeltjes en walletjes waarlangs regenwater afvloeide. Na een grote bosbrand is er een (inmiddels weer verdwenen) brandtoren gebouwd. Dichtbij de voormalige vliegbasis bevinden zich bomkraters uit de tweede wereldoorlog.'

Herstel

Martijn Horst is erfgoed specialist bij Landschap Overijssel. We vroegen hem welke 'cultuurhistorische relicten' opnieuw een plek kunnen krijgen in het inrichtingsplan Natura 2000/PAS Lonnekermeer. 'De slenk, de heide en de hooimaatjes ten oosten van de villa zijn erg belangrijk vanwege de kwetsbare natuur die daar voorkomt en worden in het ontwerp opgenomen,

Wat vindt ...

Peter Brockhuis, projectleider Vitens

Precies op de plek waar het nieuwe tracé van de Blankenbellingsbeek wordt gegraven, lag een watertransportleiding van Vitens. De 'vierhonderder' voorziet een belangrijk deel van Enschede van water.

Projectleider Peter Brockhuis van Vitens leidde de operatie. 'Dit soort leidingen verleggen is behoorlijk complex. De voorbereiding alleen al kostte een half jaar. Er werken meerdere partijen samen – Waterschap Vechtstromen, Landschap Overijssel, de provincie en wijzelf – en iedereen moet fets doen. De provincie moest de aanpassing eerst goedkeuren. Wij moesten budget regelen. Daarna konden we aan de slag. Het ging om een stuk van zo'n vijfhonderd meter. We zijn er vijf weken mee bezig geweest. We werkten in een gebied met veel drainageleidingen die we zorgvuldig moesten afdoppen. Alles is goed gegaan en de afstemming en samenwerking onderling verliepen prima. We hebben ook meteen een koppeling met de nieuwe Blankenbellingsbeek voorbereid. In noodgevallen kunnen we straks spuien op de beek. In goed overleg met het waterschap natuurlijk!'

Goede vraag!

Ook een vraag aan het projectteam Lonnekermeer? Mail hem naar ronald.krabbenbos@landschapoverijssel.nl.

Kan de Raad van State het inrichtingsplan Lonnekermeer aanpassen?

De Raad van State toetst alleen of de vergunningen voor de uitvoering van het inrichtingsplan op de juiste wijze – dus volgens de geldende wet- en regelgeving – zijn verleend. Hij toetst dus niet de inhoud van het inrichtingsplan. Het vervolgproces hangt af van de inhoud van de uitspraak.

hersteld of uitgebreid. Verder onderzoeken we of het pad op de markegrens weer is te bewandelen. Landgoed Oosterhof is een aantal jaren geleden al opgeknapt, daar doen we nu relatief weinig. Tot slot bekijken we, buiten de Natura 2000 en PAS-doelstellingen om, of we het terrein tussen het Lonnekermeer en het Sterrenbosch ook kunnen herstellen. Daar liggen namelijk ook hooimaatjes. Hoe mooi zou het zijn om het gehele gebied weer te laten zien zoals het was!'

Aanmelden en volgende nieuwsbrief

Wilt u Natuurlijk Lonnekermeer voortaan (uitsluitend) digitaal ontvangen? Laat het weten via ronald.krabbenbos@landschapoverijssel.nl. Kent u mensen die deze nieuwsbrief nog niet ontvangen en die dat wel graag willen? Vraag hen dan zich aan te melden met een e-mail naar hetzelfde adres. De volgende nieuwsbrief verschijnt in september 2018.